

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор Державного науково-методичного
центру змісту культурно-мистецької освіти
Марина БРИЛЬ
« 05 » _____ 2026 р.



МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ЗМІСТУ
КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

**Музичне оформлення заняття з класичного танцю
на матеріалі творчості сучасних українських авторів**

Навчально-методичний посібник
для фахової передвищої мистецької освіти

Київ – 2026

Укладачі:

Л. В. Ярова, викладачка-методистка, спеціалістка вищої категорії, викладачка циклової комісії і кафедри мистецьких дисциплін Комунального закладу вищої освіти «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради, заслужена працівниця культури України;

Х. В. Кашубович, спеціалістка першої категорії, концертмейстерка, спеціалістка другої категорії, викладачка циклової комісії інструментального мистецтва і кафедри музичного мистецтва Комунального закладу вищої освіти «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради.

Рецензенти:

С. Ю. Конопльова, викладачка-методистка, спеціалістка вищої категорії, концертмейстерка, викладачка циклової комісії фортепіано та музично-теоретичних дисциплін, заступниця директора з навчально-методичної роботи Миколаївського фахового коледжу культури і мистецтв Миколаївської обласної ради;

С. М. Трускалова, викладачка-методистка, спеціалістка вищої категорії, викладачка фахових дисциплін, заступниця директорки з навчально-виховної роботи Київського державного фахового хореографічного коледжу імені Тетяни Таякіної, заслужена працівниця культури України.

Відповідальна
за випуск

Олена ВЛАСЕНКО

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Розділ I. Методичні засади музичного оформлення заняття з класичного танцю.....	5
1.1. Принципи підбору музичного матеріалу для музичного оформлення заняття з класичного танцю.....	5
1.2. Методичні аспекти визначення критеріїв якості музичного оформлення заняття з класичного танцю.....	7
1.3. Типові методичні помилки добору музичного матеріалу та аналіз педагогічних ситуацій.....	8
Розділ II. Методичні рекомендації щодо музично-хореографічної побудови заняття з класичного танцю.....	11
2.1. Принципи музично-хореографічної організації заняття з класичного танцю.....	11
2.2. Загальні рекомендації для концертмейстера.....	12
2.3. Система контролю якості музичного оформлення заняття з класичного танцю.....	13
Розділ III. Музичне оформлення заняття з класичного танцю.....	16
3.1. Екзерсис біля станка та музичний супровід	
Комбінація <i>demi plié ma grand plié</i>	16
Комбінація <i>battement tendu ma battement tendu jeté</i>	19
Комбінація <i>rond de jambe par terre</i>	21
Комбінація <i>battement fondu</i>	24
Комбінація <i>battement frappé</i>	27
Комбінація <i>rond de jambe en l'air</i>	29
Комбінація <i>petit battement</i>	31
Комбінація <i>adagio</i>	33
Комбінація <i>grand battement jeté</i>	36
3.2. Екзерсис на середині залу та музичний супровід	
Комбінація маленьке <i>adagio</i>	38
Комбінація <i>battement tendu ma battement tendu jeté</i>	41
Комбінація <i>rond de jambe par terre</i>	43
Комбінація <i>battement fondu</i>	46
Комбінація <i>battement frappé ma petit battement</i>	48
Комбінація <i>grand battement jeté</i>	50
Комбінація велике <i>adagio</i>	52
3.3. <i>Allegro</i> та музичний супровід	55
Висновки.....	66
Рекомендовані джерела.....	67

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку мистецької освіти в Україні зростає потреба в оновленні освітнього процесу, впровадженні інноваційних підходів і використанні актуального мистецького матеріалу. Хореографічна педагогіка, зокрема класичний танець, традиційно ґрунтується на академічних принципах, однак потребує живого діалогу з сучасністю – як у музичному оформленні, так і у змісті подачі матеріалу. У зв'язку з цим важливим завданням стає адаптація методичного супроводу до сучасного естетичного контексту, зокрема використання кращих зразків української естрадної музики як джерела емоційного, національного й ритмічного наповнення занять.

Пропонований посібник покликаний стати практичним орієнтиром для викладачів хореографії та концертмейстерів закладів фахової передвищої та вищої мистецької освіти, а також керівників хореографічних колективів із класичним або неокласичним спрямуванням у практичній роботі над музичним оформленням освітнього процесу. Він розширює інструментарій музичного супроводу занять класичним танцем, гармонізує класичну техніку з сучасною українською культурною ідентичністю.

Мета роботи: надати методичну підтримку фахівцям хореографічної освіти в підборі та використанні музичного матеріалу української естради у процесі викладання класичного танцю з урахуванням педагогічних і художньо-виховних завдань.

Основні завдання:

1. Висвітлити доцільність та можливості інтеграції сучасної української естрадної музики в освітній процес із класичного танцю.
2. Запропонувати приклади відповідного музичного репертуару з методичними коментарями.
3. Надати рекомендації щодо взаємодії викладача та концертмейстера для досягнення художньої цілісності заняття.
4. Сприяти підвищенню емоційного та естетичного рівня сприйняття музики здобувачами освіти через живий, національно орієнтований матеріал.
5. Розвивати творче мислення, ритмічне чуття та сценічну виразність у здобувачів освіти.

Розділ I. Методичні засади музичного оформлення заняття з класичного танцю

1.1. Принципи підбору музичного матеріалу для музичного оформлення заняття з класичного танцю

Підбір музичного матеріалу для заняття з класичного танцю є одним із ключових чинників, що визначає ефективність освітнього процесу, художній рівень занять та якість формування професійних навичок у здобувачів освіти. Особливого значення цей процес набуває у роботі зі здобувачами 3–4-х курсів, коли музика перестає бути лише ритмічним супроводом і стає повноцінним педагогічним інструментом.

Добір музики повинен здійснюватися на основі чітко сформульованих принципів, які враховують художньо-естетичні, технічні, темпоритмічні та стильові аспекти навчання.

Художньо-естетичні аспекти добору музики

Художньо-естетичний рівень музичного матеріалу є першочерговою умовою його використання на уроці класичного танцю. Музика повинна мати виразний образний зміст, внутрішню логіку розвитку та емоційну наповненість, здатну формувати у студентів художній смак і чутливість до якості музичного звучання.

Особливо у роботі зі здобувачами 3–4-х курсів ***важливо, щоб музичний матеріал:***

- не був примітивним або надто ілюстративним;
- містив драматургічний розвиток;
- стимулював осмислене виконання руху, а не механічне відтворення комбінації.

Музика має «вести» рух, надихати на більш глибоке проживання танцювальної фрази, формувати у здобувачів освіти здатність відчувати єдність техніки та художнього образу. Саме тому перевага надається творам, які мають цілісну музичну форму і художню завершеність.

Відповідність музичного супроводу технічним завданням заняття

Одним із головних методичних принципів є відповідність музичного матеріалу конкретним технічним завданням заняття. Музика повинна допомагати розв'язанню педагогічних цілей, а не ускладнювати їх.

Хореограф, формулюючи завдання вправи, має чітко окреслити:

- характер руху;
- ступінь напруження або м'якості;
- амплітуду;
- координаційну складність.

Відповідно до цього ***концертмейстер добирає музичний матеріал, у якому:***

- ритмічний малюнок підтримує логіку руху;
- музичні акценти співпадають з кульмінаційними моментами комбінації;

- структура музичної фрази відповідає побудові танцювального тексту.

Для здобувачів 3–4 курсів особливо важливо, щоб музика не спрощувала технічне завдання, а допомагала його усвідомленню, сприяла розвитку координації, рівноваги, стійкості та точності руху.

Темпоритмічні особливості музики

Темп і ритм у класичному танці виконують не лише регулюючу, а й формотворчу функцію. Неправильно обраний темп може призвести до втрати якості руху, порушення координації та зниження художнього рівня виконання.

У роботі зі здобувачами освіти високого рівня підготовки **темпоритмічні особливості музики повинні:**

- відповідати фізіологічним можливостям виконавців;
- забезпечувати технічну чистоту руху;
- створювати умови для внутрішнього контролю та саморегуляції.

Особливої уваги потребують:

- наявність затактів, які формують якість початку руху;
- змінний темп або агогічні відхилення;
- складні метроритмічні структури, характерні для сучасної української музики.

У таких випадках важливою є попередня методична робота хореографа і концертмейстера, щоб темпоритм музики не ставав перешкодою, а сприяв усвідомленому музично-руховому виконанню.

Стильова цінність музичного оформлення заняття

Музичне оформлення заняття з класичного танцю повинно відповідати стильовим засадам академічної хореографії. Навіть під час використання сучасної музики необхідно зберігати чітке розуміння її стилістичної відповідності класичному танцю.

Стильова цінність музики визначається:

- ясністю музичної форми;
- логічністю фразування;
- відсутністю надмірної ритмічної або фактурної перевантаженості;
- можливістю органічного поєднання з класичним рухом.

Використання музики українських авторів у цьому контексті сприяє не лише професійному зростанню здобувачів освіти, а й формуванню культурної та національної ідентичності, вихованню поваги до сучасного українського мистецтва.

Стилістично виважене музичне оформлення заняття допомагає зберегти академічну традицію, водночас відкриваючи простір для сучасного художнього мислення.

Роль сучасної української музики у формуванні професійного слуху хореографа

Сучасна українська музика відіграє важливу роль у формуванні професійного слуху хореографа, особливо на етапі навчання у закладах фахової

передвищої освіти. Вона розширює уявлення студентів про можливості музично-рухової взаємодії та стимулює розвиток аналітичного слуху.

Робота з музикою сучасних українських авторів:

- формує здатність сприймати складні метроритмічні структури;
- розвиває чутливість до агогічних нюансів;
- виховує увагу до музичної форми та драматургії.

Для хореографа така музика стає своєрідним тренажем професійного слуху, адже вона вимагає не механічного підлаштування руху, а усвідомленого аналізу та творчого переосмислення музичного матеріалу.

Використання сучасної української музики сприяє формуванню культурної відповідальності майбутнього фахівця, усвідомленню власної ролі у розвитку національного мистецького простору та збереженні його художніх цінностей.

Таким чином, сучасна українська музика виступає не лише як навчальний матеріал, а як потужний педагогічний ресурс, що формує професійну зрілість, художній смак і музичне мислення хореографа.

1.2. Методичні аспекти визначення критеріїв якості музичного супроводу заняття з класичного танцю

Оцінювання якості музичного супроводу заняття з класичного танцю є важливим методичним аспектом, оскільки дозволяє визначити, наскільки музика сприяє реалізації педагогічних і художніх завдань заняття. Для роботи зі студентами старших курсів критерії оцінювання мають бути особливо чіткими й обґрунтованими.

До основних критеріїв належать:

1. Відповідність музичного матеріалу змісту заняття. Музичний супровід має відповідати структурі заняття, характеру вправ та загальній педагогічній меті заняття. Музика не повинна випадково змінювати настроїв або порушувати логіку розвитку заняття.

2. Точність темпоритмічної організації. Обраний темп має забезпечувати технічну чистоту руху, стабільність балансу та координації. Особливо важливою є чіткість внутрішньої пульсації, що дозволяє студентам контролювати виконання складних комбінацій.

3. Художня якість музичного матеріалу. Музика повинна мати художню цінність, внутрішній розвиток і образну виразність. Використання примітивних або механічних музичних зразків знижує художній рівень заняття та негативно впливає на формування естетичного смаку студентів.

4. Стильова відповідність класичному танцю. Навіть у сучасному музичному матеріалі має зберігатися ясність форми, логіка фразування та відповідність академічній традиції класичного танцю.

5. Узгодженість роботи хореографа і концертмейстера. Якість музичного супроводу оцінюється також за рівнем взаєморозуміння між педагогом і концертмейстером, їхньою здатністю швидко реагувати на методичні завдання та коригувати музичне виконання в процесі заняття.

**Таблиця критеріїв оцінювання музичного супроводу заняття
з класичного танцю**

Критерій оцінювання	Зміст критерію	Педагогічний результат
Відповідність музики структурі заняття	Музичний матеріал логічно відповідає етапам заняття (станок, середина залу, стрибки), не порушує загального темпового та емоційного балансу.	Цілісність заняття, відсутність перевантаження здобувачів освіти.
Відповідність технічним завданням	Музика підтримує характер руху, амплітуду, координаційну складність вправи.	Покращення технічної якості виконання.
Темпоритмічна точність	Темп адекватний рівню підготовки здобувачів освіти, збережена внутрішня пульсація.	Стабільність, чистота руху, контроль.
Художня цінність музики	Музика має образний зміст, розвиток, не є примітивною або випадковою.	Формування художнього смаку.
Стильова відповідність	Музичний матеріал відповідає стилістиці класичного танцю.	Збереження академічних традицій.
Робота з затактом і фразуванням	Чітко відчутний затакт, логічне фразування.	Якісний початок і завершення руху.
Гнучкість концертмейстера (адаптація музичного супроводу до потреб заняття)	Здатність змінювати темп, динаміку, повторювати фрази за потреби.	Комфортна співпраця на уроці.
Узгодженість з хореографом	Єдність методичного бачення.	Високий рівень педагогічної взаємодії.

1.3. Типові методичні помилки добору музичного матеріалу та аналіз педагогічних ситуацій

У педагогічній практиці досить часто трапляються *методичні помилки*, які знижують ефективність заняття, навіть за високого рівня виконавської підготовки студентів.

До найбільш поширених належать:

1. Формальний підхід до добору музики. Використання музики лише як фонового супроводу без урахування її структури, характеру та художнього змісту призводить до формування поверхневого ставлення до музично-рухової єдності.

2. Невідповідність темпу рівню підготовки здобувачів освіти. Надто швидкий або надто повільний темп ускладнює виконання рухів, порушує координацію та знижує якість технічного опрацювання.

3. Перевантаження музичного матеріалу. Використання музики зі складною фактурою, надмірною ритмічною насиченістю або частими темповими змінами без відповідної методичної підготовки здобувачів освіти.

4. Ігнорування затактів і фразування. Недооцінювання значення затакту призводить до втрати якості початку руху, нечіткого входження в комбінацію та порушення музичного дихання.

5. Невиправдане стилістичне змішування. Поєднання класичного танцю з музикою, що не відповідає його стилістичним засадам, призводить до розмиття академічних критеріїв і зниження художнього рівня заняття.

Приклади конкретних ситуацій невідповідності музичного оформлення на уроці класичного танцю (з методичними коментарями)

Ситуація 1. Невідповідний темп при роботі біля станка

Опис ситуації

На вправі *battement tendu* концертмейстер обирає надто швидкий темп. Здобувачі освіти не встигають повністю витягувати стопу, з'являється напруження в гомілці, рух стає механічним.

Методичне рішення

Хореограф звертає увагу концертмейстера на необхідність зниження темпу з акцентом на затакт і плавний початок руху.

Результат

Після корекції темпу якість виконання покращується, студенти починають контролювати витягнутість і баланс.

Ситуація 2. Складна сучасна музика без попередньої підготовки

Опис ситуації

Для *adagio* в середині залу використовується сучасний український твір зі змінним метром і агогікою. Студенти губляться, порушується координація.

Методична помилка

Відсутність попереднього узгодження складної музичної структури.

Методичне рішення

Хореограф і концертмейстер розбирають музичну фразу, акцентують затакт, спочатку спрощують темп.

Результат

Студенти починають «чути» музику, з'являється впевненість і художність руху.

Ситуація 3. Відсутність стильової відповідності

Опис ситуації

Для *grand battement jeté* використовується музика з надмірною ритмічною агресією та різкими акцентами, що більше відповідає естрадному стилю.

Наслідок

Рух стає різким, зникає академічна стриманість і чіткість.

Методичне рішення

Замінюється музика на стильово стриманий, чітко структурований твір.

Результат

Повертається ясність руху, зберігається стиль класичного танцю.

Ситуація 4. Робота з затактом у стрибках

Опис ситуації

При виконанні *allegro* студенти починають стрибок «з першої долі», без підготовчого імпульсу.

Методичний акцент

Концертмейстер чітко виділяє затакт, хореограф пояснює роль підготовчого руху.

Результат

Стрибки стають легшими, з'являється відчуття польоту та музичної логіки.

Ситуація 5. Вдалий приклад взаємодії

Опис ситуації

Перед заняттям хореограф пояснює концертмейстеру, що основна мета – розвиток пластичного дихання та координації.

Результат

Музика логічно підтримує рух, студенти працюють усвідомлено, заняття проходить цілісно і художньо.

Розділ II. Методичні рекомендації щодо музично-хореографічної побудови заняття з класичного танцю

2.1. Принципи музично-хореографічної організації заняття з класичного танцю

1. Музичне оформлення заняття з класичного танцю має ґрунтуватися на принципі логічної та послідовної побудови, що відповідає загальній структурі заняття й закономірностям хореографічного навантаження. Музичний матеріал повинен формувати цілісну педагогічно й художньо вмотивовану систему, а не бути сукупністю випадково дібраних музичних фрагментів.

На початковому етапі заняття, зокрема під час роботи біля станка, доцільно використовувати музичні твори з чіткою метроритмічною організацією, стабільним темпом і зрозумілою фразувальною структурою. Такий підхід сприяє формуванню правильної техніки виконання рухів, розвитку координації, почуття опори та ритму.

У процесі переходу до роботи в середині залу музичний матеріал має ускладнюватися за образно-емоційними та структурними характеристиками, що відповідає зростанню рухової складності та просторової свободи. Стрибкова частина заняття характеризується найбільшою динамічною та емоційною насиченістю музики, яка підкреслює кульмінаційний характер рухової діяльності.

Таким чином, музичне оформлення заняття повинно мати чітко окреслену експозицію, поступовий розвиток та кульмінацію, що відповідає дидактичним і фізіологічним особливостям освітнього процесу.

2. Відповідність музичного супроводу частинам заняття. Добір музичного матеріалу має здійснюватися з урахуванням специфіки кожної структурної частини заняття з класичного танцю. Для роботи біля станка рекомендовано використовувати музичні твори з чітким ритмом і помірним темпом, що забезпечує технічну точність і стабільність виконання вправ. У середній частині заняття доцільною є музика з розгорнутою мелодійною лінією, яка сприяє розвитку музикальності, координації та художньої виразності руху. У стрибкових комбінаціях музичний супровід має бути ритмічно активним, енергетично насиченим і динамічним.

Недотримання принципу відповідності музики структурним частинам заняття негативно впливає на ефективність навчання та знижує рівень засвоєння рухового матеріалу.

3. Зміна темпу та характеру руху і музики. Зміна темпу та характеру музичного супроводу повинна мати педагогічне обґрунтування і відповідати рівню підготовки здобувачів освіти. Поступове ускладнення темпоритмічних характеристик музики сприяє розвитку витривалості, концентрації та свідомого контролю руху.

Контрастність музичних характерів активізує пізнавальну діяльність студентів, розвиває їхню музично-образну уяву та емоційну чутливість. Водночас викладач має контролювати, щоб зміна темпу не призводила до втрати технічної якості виконання вправ.

4. Типові методичні помилки у музичному оформленні заняття. У практиці викладання класичного танцю найпоширенішими методичними помилками є:

- використання музики, що не відповідає технічному завданню вправи;
- надмірна складність музичного матеріалу для певного етапу навчання;
- одноманітність музичного супроводу протягом заняття;
- невідповідність темпу музики фізичним можливостям здобувачів освіти;
- ігнорування фразувальної структури музичного твору.

Зазначені недоліки ускладнюють освітній процес і формують формальне ставлення до музичного супроводу.

5. Способи усунення методичних помилок. З метою підвищення ефективності музично-хореографічної побудови заняття викладачеві доцільно:

- здійснювати добір музичного матеріалу відповідно до конкретних навчальних завдань;
- враховувати рівень підготовки та вікові особливості здобувачів освіти;
- планувати музичне оформлення заняття заздалегідь;
- формувати у здобувачів освіти навички свідомого слухання музики, аналізу її структури та характеру;
- використовувати якісні зразки сучасної української музики, що відповідають професійним і художнім вимогам.

2.2. Загальні методичні рекомендації для концертмейстера

Кожна музична композиція має «вдихнути» в рух. Музика повинна стати живим диханням заняття, а не просто звучати фоном. Якщо композиція наповнена внутрішньою енергією, вона допомагає студентам відчувати рух, а не лише механічно його виконувати. Завдяки цьому виникає гармонія між тілом і музикою, а здобувачі освіти поступово розвивають не тільки техніку, а й артистизм.

Музика – не лише фон, а й активний учасник освітнього процесу. Фортепіано чи аудіозапис виконують функцію співпедагога. Вони формують атмосферу, задають темп, підкреслюють акценти, підтримують технічні завдання. Якщо музика буде «байдужою», здобувачі освіти швидко втратять мотивацію. Натомість активна музична взаємодія створює емоційне піднесення і стимулює якісне виконання.

Характер, темп, ритміка і структура музики повинні відповідати навчальним завданням. Якщо у вправі потрібно розвивати легкість, музика має бути плавною, мелодійною; якщо ж завдання пов'язане зі стрибками чи швидкістю – потрібен чіткий ритм і темп. Це допомагає не тільки технічно, а й психологічно: музика налаштовує тіло на правильний спосіб виконання руху.

Концертмейстер має вміти точно інтерпретувати характер кожної композиції, підтримуючи ритмічну структуру і темп. Точність у музиці – запорука точності в танці. Якщо темп нестійкий, студенти не зможуть синхронізувати рухи. А коли концертмейстер відчуває характер композиції

і передає його у виконанні, він допомагає створити цілісний художній образ навіть у простих вправах.

Під час заняття музика повинна не лише супроводжувати, а й надихати, допомагати акцентувати технічні завдання та розвивати музикальність студентів. Наприклад, у *battement tendu* музика підкреслює точність і чіткість, у *adagio* – плавність і ліричність, у стрибках – легкість і пружність. Таким чином, музика стає інструментом розвитку не лише техніки, а й художньої виразності. Здобувачі освіти поступово навчаються відчувати нюанси звучання і переводити їх у рух.

Бажано перед виконанням музичного треку коротко пояснити студентам, який настрій і образ він несе. Це допомагає здобувачам освіти свідомо зануритись у завдання, а не виконувати вправу механічно. Наприклад, можна сказати: *«У цій музиці відчувається м'яка хвиля, яка підтримує ваш рух. Спробуйте передати цю плавність у стрибку»*. Такі метафоричні підказки спрямовують виконавця на усвідомлену інтерпретацію руху, розвивають сценічне мислення, здатність відчувати музику на глибинному рівні й трансформувати її образ у власне виконання. Це допомагає уникати механічності й формувати професійну артистичність.

Концертмейстер має залишатися гнучким у підборі й виконанні музики. Заняття – це живий процес. Викладач може змінювати завдання, темп чи тривалість вправи. Концертмейстер має миттєво реагувати, адаптувати музику, варіювати динаміку і довжину фрази. Це створює єдність роботи педагога і музиканта.

Музичне оформлення повинно враховувати цілісність заняття. Заняття з класичного танцю має свою драматургію: від розігріву до кульмінації (стрибки, оберти). Музика повинна «вести» студента крізь ці етапи, поступово нарощуючи темп, енергію та емоційність. Тоді заняття сприймається як єдиний художній процес.

2.3. Система контролю якості музичного оформлення заняття з класичного танцю

Контроль якості музичного оформлення заняття з класичного танцю спрямований на оцінювання рівня відповідності музичного матеріалу педагогічним, технічним і художнім завданням освітнього процесу. У роботі зі здобувачами 3–4-х курсів контроль виконує не каральну, а аналітично-розвивальну функцію, формуючи здатність до професійної рефлексії.

Шкала оцінювання якості музичного супроводу заняття (рівневий контроль)

Рівень	Характеристика рівня
Високий	Музичний супровід повністю відповідає технічним і художнім завданням заняття; темпоритм точний; музика відповідає характеру та змісту вправ; взаємодія хореографа і концертмейстера злагоджена; здобувачі освіти працюють усвідомлено.
Достатній	Загальна відповідність завданням заняття з окремими неточностями (темп, фразування); музика не заважає навчанню, але потребує методичної корекції.
Середній	Часткова відповідність; темп або характер музики ускладнюють виконання

	вправ; відсутня цілісність заняття.
Низький	Музичний супровід не відповідає педагогічним завданням; порушена координація; музичний матеріал не відповідає характеру та змісту вправ.

Контрольні критерії (чек-лист для викладача)

Викладач або методист може оцінювати заняття за такими позиціями:

- Чи відповідає музика конкретному технічному завданню вправи?
- Чи обраний темп забезпечує якість виконання руху?
- Чи відчутний затакт і логіка музичного фразування?
- Чи збережено стиль класичного танцю?
- Чи є взаєморозуміння між хореографом і концертмейстером?

Такий контроль може здійснюватися під час: відкритих занять; поточних переглядів; методичних обговорень.

Завдання для самоконтролю здобувачів освіти

1. Аналітичні запитання

1. Яку функцію виконує музика в конкретній вправі: ритмічну, образну чи формотворчу?
2. Як зміниться якість руху при зміні темпу?
3. Яку роль відіграє затакт на початку руху?

2. Практичні завдання

Завдання 1. Проаналізуйте музичний фрагмент і визначте: темп; характер; можливість використання для конкретної вправи.

Завдання 2. Запропонуйте власний варіант музичного супроводу до вправи *adagio* та обґрунтуйте вибір.

3. Ситуаційні завдання (контроль професійного мислення)

Ситуація: музика відповідає темпу, але не допомагає художньому виконанню руху.

Запитання: У чому причина? Які зміни варто внести: темп, характер, стиль?

Форма підсумкового контролю

Підсумковий контроль може здійснюватися у формі:

- аналізу заняття;
- методичного коментаря до музичного супроводу;
- захисту власного добору музичного матеріалу.

Оцінюється:

- аргументованість вибору;
- професійна термінологія;
- здатність до самостійного аналізу.

Методичне значення системи контролю.

Запропонована система контролю:

- формує у здобувачів освіти навички професійної самооцінки;
- сприяє розвитку відповідальності за художній результат;
- підвищує рівень методичної культури майбутнього хореографа.

Розділ III. Музичне оформлення заняття з класичного танцю

3.1. Екзерсис біля станка

Комбінація *demi plié* та *grand plié*

Музичний розмір: 3/4.

Музичний супровід: «Тримай» Христини Соловій.

Комбінація виконується у супроводі мелодії, яка має звучати плавно, виразно та лірично. Попри розмір 3/4, музика не має вальсового характеру, а подається як спокійна мелодія.

Рекомендації: темп *andante*; фразування має підкреслювати завершення руху; акцент на першій долі повинен бути делікатним, не важким.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Для виконання комбінації *plié* обрано пісню «Тримай» Христини Соловій, яка вирізняється м'яким, плавним музичним розвитком, помірним темпом і характерною емоційною забарвленістю. Її музична лінія має чітку структуру та ліричне забарвлення, що ідеально відповідає початковій фазі заняття з класичного танцю, де важливо налаштувати здобувачів освіти на внутрішню зібраність і глибоке відчуття музики.

Ритмічний малюнок композиції дозволяє дотримуватись необхідного темпу для якісного виконання *demi plié* та *grand plié* у всіх позиціях. М'яке звучання сприяє природному розтягуванню м'язів, глибшій роботі над виворотністю та стабільністю корпусу. Музика підтримує плавність руху, допомагає вихованцям не поспішати, відчувати роботу стоп, стегон, внутрішньої поверхні стегна, гомілки, а також підтримувати виразність у руках та спині під час руху. Крім фізіологічної функції, вибір мелодії має й художньо-виховну складову: її національний колорит та емоційна насиченість сприяють естетичному збагаченню студентів, формуванню почуття ритму, музичної культури, внутрішньої драматургії руху.

Педагогічні цілі:

- Активізація м'язів ніг, спини та стоп.
- Формування відчуття опори та центру тяжіння.
- Розвиток пластики, плавності рухів та музичності.
- Виховання уважного слухання і синхронізації з музикою.

Тримай

Музика: Христина Соловій

Аранжування: Христина Кашубович

The piano score for "Тримай" is written in 3/4 time and D major. It consists of six systems of piano and vocal staves. The piano part features a mix of chords and moving lines, with some sections marked with an 8-measure rest (8[⌈]). The vocal part is written in a single staff, with some sections marked with an 8-measure rest (8[⌈]) and a triplet (3). The score is arranged by Hryshchyna Kashubovych.

The musical score is written for piano in G major (one sharp) and consists of six systems, each with a treble and bass staff. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and chords. The first system shows a melody in the treble staff and a bass line in the bass staff. The second system features a more complex treble staff with eighth-note patterns and a bass staff with chords. The third system continues with similar patterns. The fourth system introduces a new treble staff pattern. The fifth system shows a continuation of the melody and bass line. The sixth system concludes the piece with a final chord and a double bar line.

Комбінація *battement tendu ma battement tendu jeté*

Музичний розмір: 2/4.

Музичний супровід: «Цей сон» Степана Гіги.

Ритмічний, динамічний, живий мотив, що підкреслює легкість і чіткість рухів.

Рекомендації: темп *allegro*, з чітким акцентом на сильній долі.

Характер має бути енергійним та водночас легким, без надмірної напруги та «важкості» у виконанні.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Комбінація *battement tendu* та *battement tendu jeté* виконується під мелодію пісні «Цей сон», яка поєднує в собі іронічну легкість, чіткий ритм і легку ностальгічну атмосферу. Такий вибір музики дозволяє оживити технічну вправу, надати їй емоційного забарвлення та стимулювати у здобувачів освіти не лише точність виконання, а й внутрішню акторську свободу.

Ритмічна структура композиції – з чітко окресленим тактом і пульсацією – ідеально пасує до технічної побудови *battement tendu* та *battement tendu jeté*, які вимагають точності у виносі ноги, чітких закриттів у позиції. Середній темп композиції дозволяє акцентовано пропрацювати момент винесення й повернення ноги, утримання виворотності, роботу стопи по підлозі, а також координовану дію корпусу й рук.

Мелодія має позитивний, динамічний настрій, що сприяє створенню легкої атмосфери на уроці, активізує увагу студентів і допомагає уникнути монотонності під час відпрацювання технічно складних комбінацій.

Педагогічні цілі:

- Тренування точності й чіткості руху в *battement tendu* та *battement tendu jeté*.
- Робота над виворотністю і стабільністю опорної ноги.
- Координація рухів верхньої і нижньої частини тіла.
- Розвиток музичної чутливості, ритмічної виразності та внутрішньої акторської пластики.

Цей сон

Vat!

Музика: Степан Гіга

Аранжування: Христина Кашубович

The musical score is written for piano in 2/4 time, featuring a key signature of one flat (B-flat). The score is divided into six systems, each with a measure number at the beginning. The notation includes treble and bass staves with various musical symbols such as notes, rests, and accidentals. The first system (measures 1-6) begins with a treble clef and a key signature of one flat. The second system (measures 7-13) continues the melody. The third system (measures 14-20) includes triplets and first/second endings. The fourth system (measures 21-27) also includes first/second endings. The fifth system (measures 28-34) continues the melody. The sixth system (measures 35-40) concludes the piece with a double bar line.

7

14

21

28

35

Комбінація *rond de jambe par terre*

Музичний розмір: 4/4.

Музичний супровід: «Мить» Святослава Вакарчука.

Супровід характеризується повільною, плавною мелодією та м'яко вираженими сильними долями. Музика лірична і тягуча, сприяє концентрації на плавності рухів.

Рекомендації: темп *andantino*. Важливо уникати різких динамічних сплесків, які можуть змінити характер твору. Також слід стежити, щоб темп не прискорювався, бо це негативно вплине на якість виконання комбінації.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Для виконання комбінації *rond de jambe par terre* обрано композицію «Мить» Святослава Вакарчука – глибоку, емоційно наповнену пісню з розміреним, медитативним темпом та ніжним ліризмом. Її музична атмосфера відповідає характеру руху, який вимагає концентрованої уваги, плавності та внутрішньої цілісності.

Rond de jambe par terre – це вправа, що сприяє розробці кульшового суглоба, удосконаленню виворотності та контролю за амплітудою руху. Обрана музика підкреслює важливість безперервного руху ноги по півколу, дозволяє студентам відчувати хвилюватість, текучість та зосередження у виконанні. Темп пісні дозволяє глибоко пропрацювати опорну ногу, зберігати точку рівноваги, активізувати корпус і надати руху витонченості.

Крім технічного навантаження, композиція має значну художню вагу. Її зміст і емоційна насиченість мотивують здобувачів освіти виконувати вправу не лише механічно, а й з внутрішньою наповненістю, що сприяє розвитку сценічної виразності та глибшому естетичному переживанню руху.

Педагогічні цілі:

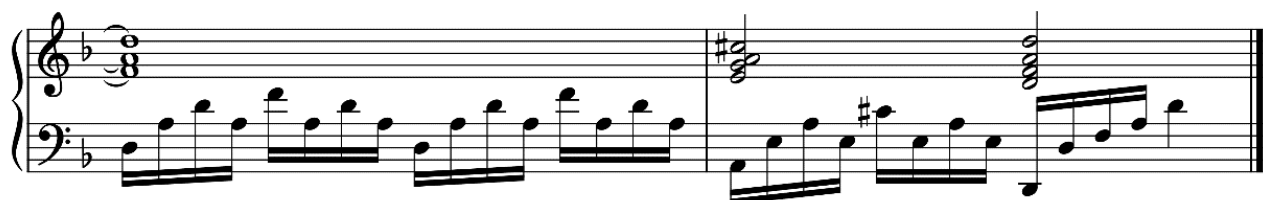
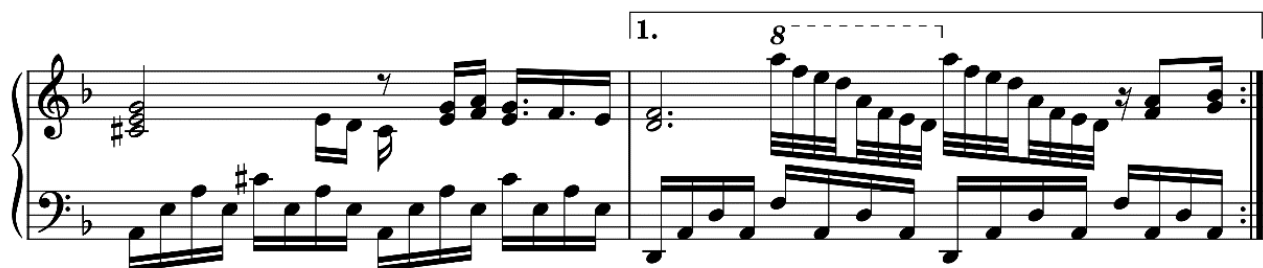
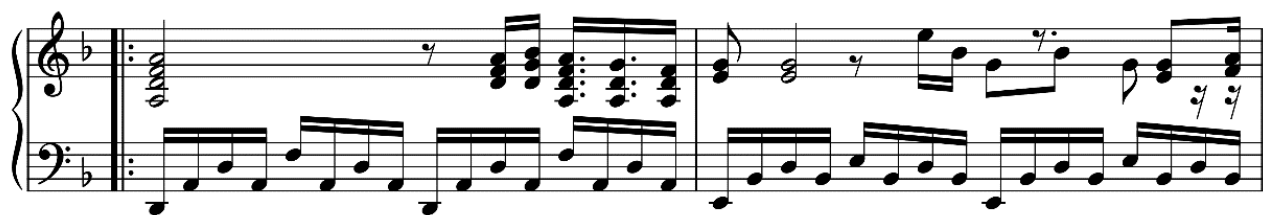
- Розвиток виворотності та мобільності кульшових суглобів.
- Формування плавності й амплітудності в русі.
- Вдосконалення координації та балансу між опорною та робочою ногою.
- Сприяння розвитку музичальності, виразності та емоційного наповнення вправи.

Мить

Музика: Святослав Вакарчук
Аранжування: Христина Кашубович

Ч

The musical score is written for piano in 4/4 time, key of B-flat major. It consists of six systems of music. The first system shows a steady eighth-note bass line and a treble staff with rests. The second system introduces chords in the treble. The third system features a first and second ending. The fourth system continues the bass line with some treble accompaniment. The fifth system includes a triplet in the bass. The sixth system concludes with a final chord in the treble.



Комбінація *battement fondu*

Музичний розмір: 4/4.

Музичний супровід: «*Сни собі сама*» Андрія Кузьменка (Скрябіна).

Музика має спокійний, м'який характер.

Рекомендації: темп слід тримати рівномірним, у межах *andante*, щоб зберегти плавність виконання. Динаміка варіюється від *piano* до *mezzo forte*, із плавними переходами без різких контрастів. Важливо уникати надмірної експресії, щоб не порушити характер виконання.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Комбінація *battement fondu* виконується під композицію «*Сни собі сама*» – одну з найвідоміших і найглибших пісень гурту *Скрябін*, що вирізняється особливою емоційною інтимністю, м'яким ритмічним малюнком і теплим вокальним тембром Андрія Кузьменка. Саме ця музика сприяє створенню спокійної, вдумливої атмосфери, необхідної для виконання *fondu* – одного з найбільш контрольованих і технічно точних рухів у класичному танці.

Помірний темп композиції дозволяє точно відпрацювати фазу згинання й розгинання в обох ногах, відчувати момент «плавного занурення» (*fondu*) та «відкривання» робочої ноги у просторі. Гармонійна і трохи меланхолійна мелодія сприяє глибокій роботі з м'язами опорної ноги, розвитку стабільності, координації, а також допомагає вихованцям зберігати витонченість і м'якість у кожній фазі руху.

Крім технічного аспекту, мелодія несе в собі глибоке емоційне посилення, що сприяє розвитку внутрішньої драматургії руху – дуже важливої складової у формуванні художнього образу та сценічного мислення майбутнього артиста.

Педагогічні цілі:

- Відпрацювання синхронного руху обох ніг (згинання-розгинання).
- Укріплення опорної ноги, розвиток рівноваги та центрування.
- Формування виразної лінії робочої ноги в положеннях *sur le cou-de-pied, devant, à la seconde, derrière*.
- Розвиток музичальності, внутрішньої пластики та емоційної виразності.

Спи собі сама

Музика: Андрій Кузьменко

Аранжування: Христина Кашубович

The image displays a piano score for the piece 'Спи собі сама' (Sleep on your own). The score is written in 4/4 time and features a key signature of one flat (B-flat). It consists of seven systems of music, each with a treble and bass staff joined by a brace. The notation includes various musical elements such as quarter notes, eighth notes, sixteenth notes, and rests. There are also dynamic markings like 'p' (piano) and 'f' (forte), and articulation marks like accents and slurs. The score begins with a treble staff rest and a bass staff quarter note, followed by a series of chords and melodic lines. A repeat sign with first and second endings is present in the first system. The piece concludes with a final chord in the treble staff and a sustained bass note.

This image displays a page of musical notation, likely for a piano piece, consisting of seven systems of staves. Each system contains a treble staff and a bass staff, both with a key signature of one flat (B-flat). The notation includes various musical elements such as chords, scales, and repeat signs. The first system features a treble staff with a series of chords and a bass staff with a single note. The second system shows a treble staff with a series of chords and a bass staff with a series of notes. The third system features a treble staff with a series of chords and a bass staff with a series of notes. The fourth system shows a treble staff with a series of chords and a bass staff with a series of notes. The fifth system features a treble staff with a series of chords and a bass staff with a series of notes. The sixth system shows a treble staff with a series of chords and a bass staff with a series of notes. The seventh system features a treble staff with a series of chords and a bass staff with a series of notes. The notation is written in a standard musical style with a clear and legible font.

Комбінація *battement frappé*

Музичний розмір: 2/4.

Музичний супровід: «Без неї ніяк» Сергія Танчинця.

Музика жвава, ритмічна, з чітким пульсом і яскраво вираженою атакою звуку.

Рекомендації: темп *allegro*. Для *battement frappé* важливо підтримувати чітку метричну пульсацію з гострою атакою на кожному ударі.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Комбінація *battement frappé* виконується під мелодію пісні «Без неї ніяк» гурту «Без обмежень», що вирізняється енергійною динамікою, чітким ритмічним імпульсом та водночас емоційною глибиною. Ця композиція має чітку акцентуацію, що дуже важливо для відпрацювання *frappé* – руху, який потребує різкого, точного винесення робочої ноги з положення *sur le cou-de-pied* у відкриту позицію з акцентом.

Ритм пісні підтримує необхідну швидкість виконання вправи, допомагає студентам відчувати імпульс, момент «удару» та швидке повернення ноги. Музичний супровід підсилює динаміку руху, роблячи техніку більш виразною, рішучою, та водночас зберігаючи художню цілісність.

Завдяки драйвовому характеру композиції, здобувачі освіти активніше включаються в роботу, концентрують увагу на деталях: положенні стопи, чіткості винесення та точному поверненні, а також стабільності опорної ноги. Музика створює атмосферу сучасності та енергії, що викликає зацікавлення у молоді та сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

Педагогічні цілі:

- Формування різкості та чіткості руху.
- Розвиток сили стопи й швидкості реакції м'язів.
- Підтримка стабільності опорної ноги та фіксації позицій.
- Удосконалення ритмічного відчуття, роботи з музичними акцентами.
- Розвиток впевненості та активної емоційної взаємодії з музикою.

Без неї ніяк

Музика: Сергій Танчинець
Аранжування: Христина Кашубович

8

3 3 3 3

3 3 3 3 3 3 3 3

3 3

The image displays a piano score for the piece 'Без неї ніяк' (Without her, no way). The score is written for piano (p) and is in the key of D major (two sharps) and 2/4 time. It consists of seven systems of music, each with a treble and bass staff. The first system begins with a measure marked with a '3' above it, indicating a triplet. The second system contains a measure marked with an '8' above it, indicating an eighth note. The third system contains a measure marked with a '3' above it, indicating a triplet. The fourth system contains a measure marked with a '3' above it, indicating a triplet. The fifth system contains a measure marked with a '3' above it, indicating a triplet. The sixth system contains a measure marked with a '3' above it, indicating a triplet. The seventh system contains a measure marked with a '3' above it, indicating a triplet. The score concludes with a double bar line.

Комбінація *rond de jambe en l'air*

Музичний розмір: 4/4.

Музичний супровід: «*Гуцулка Ксеня*» Ярослава Барнича.

Оригінал твору написаний у жанрі танго, однак у даному випадку характер супроводу не має акцентуватися на типовому ритмі танго – важливо зберегти плавність і м'яку лінію супроводу.

Рекомендації: темп *adagio*. Варто звернути увагу на репризу: її доцільно виконати на октаву вище задля фактурного різноманіття.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Комбінація *rond de jambe en l'air* виконується під знану українську пісню «*Гуцулка Ксеня*» Ярослава Барнича – музику, яка поєднує в собі народну ритміку, характерний танцювальний драйв і яскраву національну виразність. Обрана композиція має середній темп і чітку структуру, що ідеально підходить для тренування руху, який вимагає технічної точності, швидкої реакції і координації.

Rond de jambe en l'air – це складна технічна вправа, яка сприяє розвитку сили та рухливості колінного суглобу, виворотності, а також ізоляції руху ноги від стабільного корпусу. Мелодія пісні «*Гуцулка Ксеня*» дозволяє здобувачам освіти відчувати чіткий ритм для виконання руху в акцентованому стилі, підсилюючи м'язовий контроль і стабільність у роботі опорної ноги.

Крім суто технічного навантаження, ця музика має яскравий український характер, що сприяє вихованню національної ідентичності, активізує емоційний настрій студентів і створює особливу атмосферу заняття. Завдяки знайомій мелодії та її образності, здобувачі освіти охочіше включаються в роботу, краще запам'ятовують ритмічну структуру і вдосконалюють відчуття темпу.

Педагогічні цілі:

- Розвиток сили й контролю в області стегна та коліна.
- Удосконалення точності виносу ноги в положення *à la seconde* і назад.
- Зміцнення м'язів стабілізації корпусу й опорної ноги.
- Виховання ритмічної точності, координації та швидкості.
- Формування артистичності та зв'язку між технікою й національною музичною традицією.

Гуцулка Ксеня

Музика: Ярослав Барнич
Аранжування: Христина Кашубович

The musical score is written for piano in B-flat major (two flats) and 4/4 time. It consists of six systems of staves. The first system begins with a treble clef, a key signature of two flats, and a 4/4 time signature. The melody is primarily in the treble clef, with a supporting bass line in the bass clef. The second system continues the melody and bass line. The third system includes a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.'). The fourth system continues the melody and bass line. The fifth system continues the melody and bass line. The sixth system concludes the piece with a final cadence. The score is written in a standard musical notation style with a grand staff (treble and bass clefs) for each system.

Комбінація *petit battement*

Музичний розмір: 2/4.

Музичний супровід: Соломії Опришко, Остапа Старости – попури на теми пісень «Не лякай», «Знайди мене», «Я щаслива» Клавдії Петрівни.

Незважаючи на первісне вокальне призначення твору, у фактурі опрацьовано легкість, чіткість та пружність, що необхідні для виконання *petit battement*.

Рекомендації: темп *allegretto*. У виконанні мають переважати легкість і чітка артикуляція.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Комбінація *petit battement* – це вправа, що передбачає малу, чітку амплітуду руху робочої ноги у положенні *sur le cou-de-pied* та вимагає високого ступеня технічної точності, координації й м'язового контролю. Для музичного супроводу цієї комбінації обрано три тематично пов'язані пісні у виконанні Клавдії Петрівни: «Не лякай», «Знайди мене» та «Я щаслива». Ці композиції мають різний емоційний настрій, але однаково чіткий ритмічний пульс, що є надзвичайно важливим для відпрацювання дрібної моторики в русі.

Пісня «Не лякай» задає зосереджений, майже камерний початок комбінації – це сприяє концентрації студентів на дрібних технічних деталях. Пісня «Знайди мене» дозволяє розкрити рух у більш живому ритмі, підкреслюючи еластичність і роботу гомілки, а «Я щаслива» – додає позитивного енергетичного забарвлення у фінальній частині, активізуючи внутрішню свободу та настрій виконавця.

Така багат шарова музична структура дозволяє варіювати підходи до комбінації залежно від віку та підготовки здобувачів освіти: можна акцентувати на технічних чи художніх моментах, адаптуючи матеріал до конкретної аудиторії.

Педагогічні цілі:

- Розвиток чіткості та координації дрібних рухів робочої ноги.
- Зміцнення м'язів стопи, гомілки й стегна.
- Відпрацювання ізоляції руху ноги від стабільного корпусу.
- Підвищення ритмічної точності та вміння працювати в дрібному ритмі.
- Формування внутрішньої концентрації й музичної виразності навіть у дрібній пластиці.

Попурі на теми пісень "Не лякай", "Знайди мене", "Я щаслива"

Музика: Соломія Опришко, Остап Староста
Аранжування: Христина Кашубович

The musical score is written for piano in 2/4 time, key of D major (one sharp). It consists of six systems of two staves each. The melody is primarily in the right hand, featuring eighth and sixteenth note patterns, while the left hand provides a steady bass line with chords and single notes. The piece concludes with a final chord and a fermata over an octave mark.

Комбінація *adagio*

Музичний розмір: 4/4.

Музичний супровід: «*Варто чи ні*» Олександра Пономарьова.

Характер музики має бути плавним, плавно-тягучим, витонченим.

Рекомендації: темп *adagio*. Починаючи з 35 такту рекомендується поступово нарощувати динаміку (*crescendo*), щоб підготувати кульмінаційний момент. У 39 такт слід заграти на *forte* та виконати виразне *ritenuto*.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Комбінація *adagio* є центральною частиною заняття з класичного танцю, яка формує витонченість, контроль, силу та плавність руху. Для цієї вправи обрано композиції Олександра Пономарьова «*Варто чи ні*» – емоційно глибоку, мелодійну пісню, яка вирізняється широкою музичною фразою, повільним темпом і сильним драматичним забарвленням. Саме ці характеристики роблять її надзвичайно придатною для виконання *adagio*, де кожен рух має бути наповнений, плавний і тривалий.

Музика Пономарьова надає можливість здобувачам освіти розвивати відчуття часу у русі, опору, глибини й внутрішнього «дихання» кожного жесту. Вона підтримує емоційний настрій, дозволяючи працювати не лише над фізичними аспектами виконання, а й над художньою виразністю, що надзвичайно важливо для сценічної підготовки.

Темп мелодії дозволяє якісно пропрацювати *arabesque*, *attitude*, *battement developpe*, перенос ваги, роботу рук у координації з корпусом і емоційною виразністю. Це формує комплексне сценічне відчуття тіла в просторі.

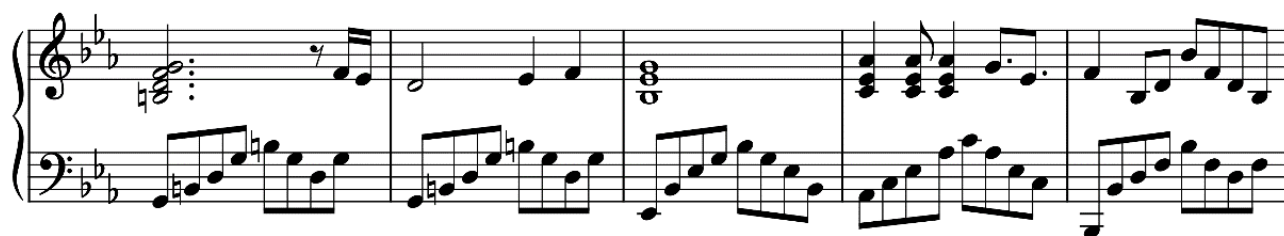
Педагогічні цілі:

- Розвиток м'язової сили та витривалості, зокрема у глибоких м'язах спини, пресу та стегон.
- Відпрацювання плавності, контрольованості та амплітуди руху.
- Формування стабільного балансу й правильного переносу центру ваги.
- Вдосконалення роботи рук і корпусу в гармонії з музикою.
- Виховання емоційної глибини, артистизму та сценічної виразності.

Варто чи ні (Я люблю тільки тебе)

Музика: Олександр Пономарьов
Аранжування: Христина Кашубович

The musical score is written for piano in 4/4 time, featuring a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The score is organized into six systems, each with a grand staff (treble and bass clefs). The first system begins with a treble clef and a key signature change to two flats. The second system includes a repeat sign. The third system features a complex melodic line in the treble clef, marked with an '8' and a dashed line, indicating an eighth-note pattern. The fourth system continues the melodic development. The fifth and sixth systems show a more active bass line with frequent eighth-note patterns. The score concludes with a final chord in the treble clef.



Комбінація *grand battement jeté*

Музичний розмір: 2/4.

Музичний супровід: «Хартбіт» Надії Дорофєєвої, Михайла Кацуріна, Павла Білоусова.

Характер супроводу сильний, енергійний, динамічний, що підкреслює характер *grand battement jeté*.

Рекомендації: темп *allegro moderato*. Рекомендується уникати надмірної жорсткості та важкості у грі. Через характер твору існує ризик ненавмисного прискорення темпу, тому його потрібно чітко контролювати і тримати стабільним протягом усього виконання.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Комбінація *grand battement jeté* виконується на завершальному етапі екзерсису біля станка і є кульмінацією фізичного та технічного навантаження. Вправа вимагає максимальної амплітуди, сили та чіткості виносу робочої ноги, а також стабільності корпусу й точного ритмічного виконання. Саме тому для цієї вправи обрано сучасну композицію «Хартбіт», яка відзначається насиченим електронним звучанням, чітким ударним ритмом і динамічним розвитком.

Ця музика створює надзвичайно енергетичне тло, яке мотивує здобувачів освіти до активного, цілеспрямованого виконання руху. Її структуровані такти допомагають тримати темп, чітко вловлювати момент для кидка ноги і повернення у вихідну позицію. Водночас сучасне звучання композиції викликає асоціації з шоу-хореографією, що розширює сприйняття класичного руху в новому контексті, актуальному для молодого покоління.

Grand battement jeté у поєднанні з такою музикою формує не лише фізичну витривалість і технічну точність, а й внутрішню впевненість, рішучість, сценічну силу образу. Це важливо для виховання виконавця, здатного поєднувати академічність із сучасною енергією.

Педагогічні цілі:

- Розвиток сили у стегнах, сідницях та м'язах пресу.
- Формування чіткого виносу ноги на максимальну амплітуду з повним контролем.
- Удосконалення стабільності корпусу під час активного руху.
- Ритмічна точність, швидке реагування та миттєве включення м'язів.
- Розвиток артистичної сили, динаміки та сучасної сценічної присутності.

Хартбіт

Музика: Надія Дорофєєва,
Михайло Кацурін, Павло Білоусов
Аранжування: Христина Кашубович

The musical score for 'Хартбіт' is written for piano in 2/4 time, featuring a key signature of two sharps (F# and C#). The score is organized into five systems, each with a treble and bass staff joined by a brace. The first system begins with a measure marked with an '8' and a dashed line, indicating an eighth note. The melody in the treble staff is characterized by eighth and sixteenth notes, often beamed together, while the bass staff provides a steady accompaniment of eighth notes and chords. The second system continues the melodic development with more complex sixteenth-note passages. The third system shows a continuation of the rhythmic pattern with various rests and note values. The fourth system introduces a more active bass line with eighth-note runs. The fifth system concludes the piece with a double bar line, preceded by a first ending (marked '1.') and followed by a second ending (marked '2.') which leads back to an earlier section of the music.

3.2. Екзерсис на середині залу

Комбінація маленьке *adagio*

Музичний розмір: 4/4.

Музичний супровід: «Вище хмар» Тіни Кароль.

Характер супроводу: ліричний, ніжний, прозорий.

Рекомендації: темп *adagio*. Темп має бути сталим, але «живим», з легкими агогічними відхиленнями, які не порушують загального темпу. У виконанні доцільно надавати перевагу м'якому звуковидобуванню.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Маленьке *adagio* на середині залу є важливою частиною екзерсису, адже в цій комбінації відбувається перехід від опори на станок до повної свободи у просторі. Тут активізується робота над самостійним утриманням балансу, контролем корпусу, перенесенням ваги, координацією рук і ніг без допоміжної опори.

Для цієї вправи була обрана композиція «Вище хмар» у виконанні Тіни Кароль – емоційна, глибока, але світла й піднесена пісня. Її музика має широкі фрази, спокійний, але не уповільнений темп, і наповнена легкістю, що ідеально пасує до характеру *adagio*. Звучання композиції допомагає студентам відчувати повноту руху, «дихання» тіла у просторі та розвивати просторову орієнтацію.

Музика Тіни Кароль викликає внутрішній ліричний настрій, сприяє емоційному розкриттю, допомагає здобувачам освіти не лише слідкувати за технікою руху, а й виражати внутрішній стан через пластику тіла. Це створює умови для більш глибокого художнього осмислення танцювального образу навіть у освітньому середовищі.

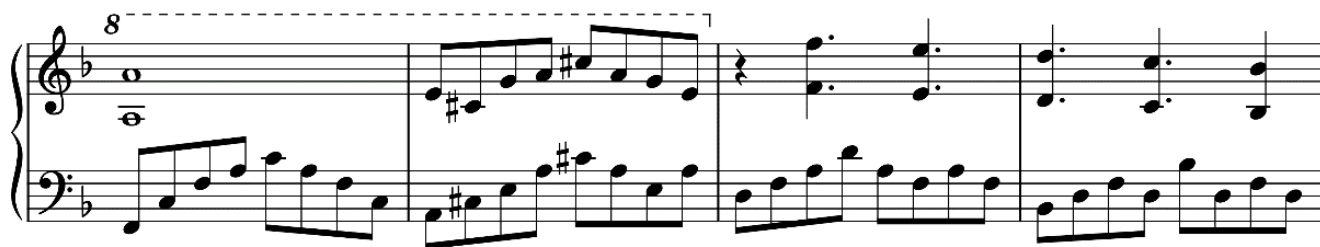
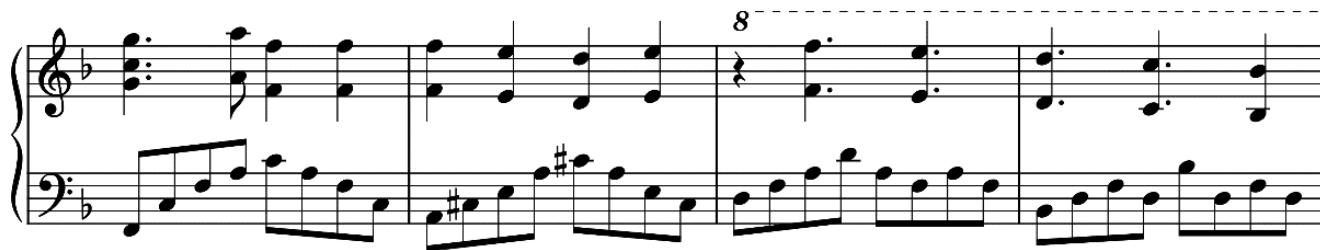
Педагогічні цілі:

- Перехід до самостійного утримання рівноваги без опори.
- Розвиток стійкості, витримки та просторової орієнтації.
- Відпрацювання плавних переходів з позиції в позицію, *développé, arabesque, pas balancé*.
- Гармонізація корпусу та рук в умовах відкритого простору.
- Формування художнього образу, сценічної виразності та емоційного проживання руху.

Вище хмар

Музика: Михайло Некрасов
Аранжування: Христина Кашубович

The image displays a piano score for the piece 'Вище хмар' (Above the Clouds). The score is written for piano (p) and is in 4/4 time. The key signature is one flat (B-flat). The score is organized into six systems, each consisting of a grand staff (treble and bass clefs). The first system begins with a piano (p) dynamic marking. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some measures containing triplets. The second system includes a first ending bracket over the final two measures. The third system contains a repeat sign followed by a first ending bracket. The fourth system features a series of chords in the right hand. The fifth and sixth systems continue the melodic and harmonic development of the piece. The score concludes with a double bar line and repeat dots at the end of the sixth system.



Комбінація *battement tendu* та *battement tendu jeté*

Музичний розмір: 2/4.

Музичний супровід: «Біла хмара, чорна хмара» Юрія Сошальського.

Музика енергійна й чітка, з добре відчутною пульсацією.

Рекомендації: темп *allegro moderato*. Для *tendu* рекомендовано тримати рівномірний пульс, без різких акцентів, але з чіткою атакою, а для *jete* – легший, живий, енергійний та пружний характер з гострою атакою.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Комбінації *battement tendu* та *battement tendu jeté* на середині залу є одним із ключових етапів побудови техніки у студентів поза опорою. Ця вправа сприяє розвитку просторової орієнтації, контролю корпусу, точності переміщень та взаємодії між силою й легкістю. Саме на середині залу *battement tendu* і *battement jeté* стають не просто технічними вправами, а виразними танцювальними елементами, які формують початки стилю і сценічної подачі.

Для виконання цієї комбінації обрана мелодія пісні «Біла хмара, чорна хмара» Ю. Сошальського – композиція з яскравою музичною драматургією, ритмічною чіткістю та глибоким образним наповненням. Її мелодія поєднує в собі контраст світлого і темного, спокійного і напруженого, що дозволяє передати контрастність самих рухів: від м'якого і контрольованого *tendu* до імпульсивного й активного *jeté*.

Музика ідеально структурована для відпрацювання переміщень у просторі, переносів ваги, чітких змін напрямку руху, а також сприяє побудові композиційної логіки комбінації. Її глибина й багатогранність мотивують студентів на емоційну взаємодію з рухом навіть у коротких комбінаціях.

Педагогічні цілі:

- Відпрацювання точності виносу та закриття ноги без опори.
- Розвиток стабільності, рівноваги та координації у відкритому просторі.
- Формування навичок ритмічного реагування на зміни музики.
- Активізація просторового мислення та виразності руху.
- Виховання емоційної взаємодії з музикою через технічно структуровану комбінацію.

Біла хмара, чорна хмара

Музика: Юрій Сошальський

Аранжування: Христина Кашубович

The image displays a piano score for the piece "Біла хмара, чорна хмара". The score is written in 2/4 time and B-flat major. It consists of six systems of music, each with a treble and bass staff. The melody is primarily in the treble staff, featuring eighth and sixteenth notes, often beamed together. The bass staff provides a harmonic accompaniment with chords and moving lines. There are several instances of eighth-note triplets marked with an '8' and a slash. The piece concludes with a final chord in the treble staff.

Комбінація *rond de jambe par terre*

Музичний розмір: 4/4.

Музичний супровід: «Намалюю тобі зорі» Тіни Кароль та Брендона Стоуна.

Музика має м'який, співучий, плавний характер. Незважаючи на ліричну мелодичну лінію, ритмічна структура доволі складна: фрази починаються з великого затакту, що потребує підвищеної уваги.

Рекомендації: темп *lento*. Темпових відхилень не допускати, темп має бути стабільним протягом усього виконання. Коли тема переходить у нижній регістр, потрібно уважно слідкувати, щоб перехід був плавним і без грубості, зберігаючи при цьому незмінний характер музики.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

На середині залу *rond de jambe par terre* трансформується з простої технічної вправи на мобільність кульшового суглоба у художньо виразний, плавний, майже «пісенний» рух, який формує пластику танцівника в просторі. У цій частині заняття важливо не лише зберігати технічну чистоту, а й вчити здобувачів освіти відчувати лінію руху, глибину фрази, власне «дихання» у танці.

Саме тому для цієї комбінації обрано мелодію пісні «Намалюю тобі зорі» Тіни Кароль та Брендона Стоуна – ніжну, мелодійну композицію з широкими вокальними лініями та наповненим романтикою змістом. Її спокійна течія, м'який ритмічний пульс і витончена емоційність створюють ідеальне тло для виконання *rond de jambe par terre* на середині залу.

Музика допомагає формувати відчуття руху по колу, підтримує зв'язність фрази, дає можливість студентам усвідомити зміну напрямків, плавність переходів і важливість координації з руками та корпусом. Такий музичний супровід дає змогу перетворити звичайну вправу на справжній естетичний досвід, стимулюючи артистизм і чуттєвість.

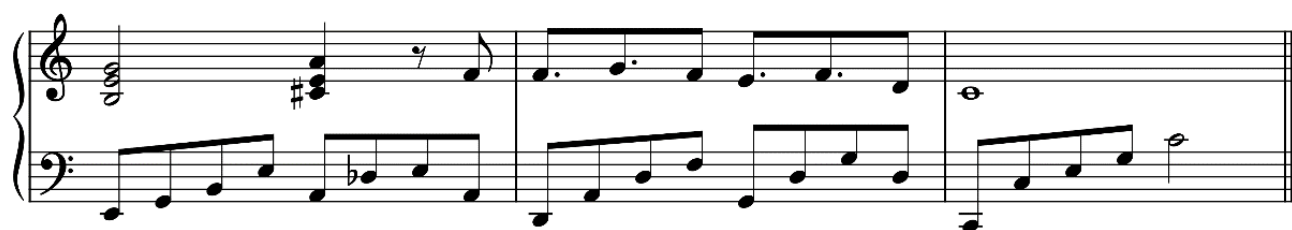
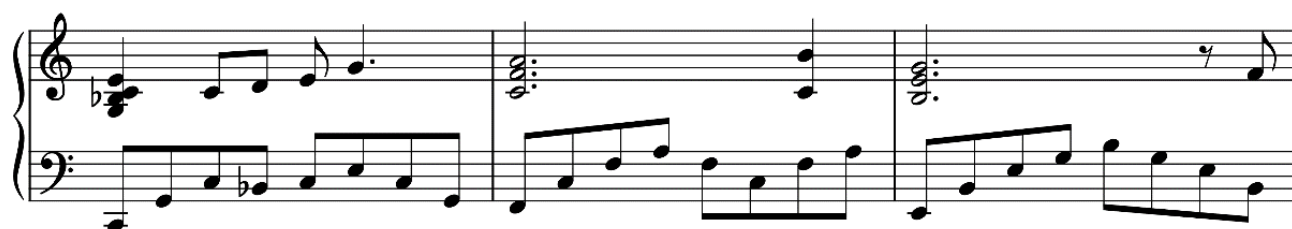
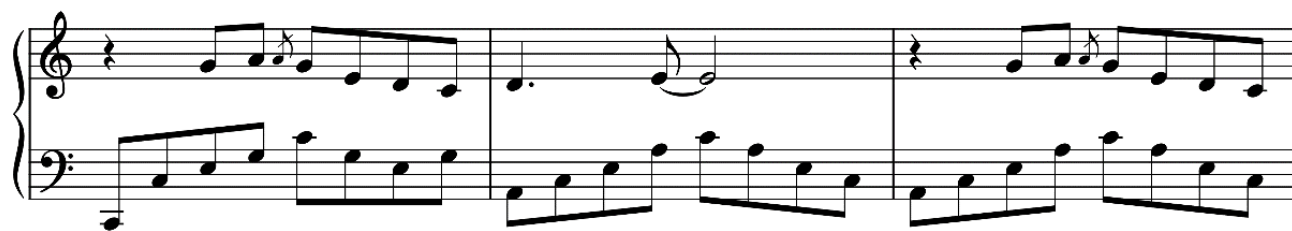
Педагогічні цілі

- Поглиблення роботи з виворотністю та ізоляцією кульшового суглоба без опори.
- Розвиток плавності та безперервності у виконанні кругових рухів.
- Зміцнення опорної ноги та покращення рівноваги в динаміці.
- Вдосконалення координації рук, голови, корпусу в єдиній лінії з ногою.
- Формування виразності, м'якості та емоційної відкритості руху в просторі.

Намалюю тобі зорі

Музика: Тіна Кароль, Брендон Стоун
Аранжування: Христина Кашубович

The musical score is written for piano in 4/4 time. It consists of six systems of two staves each. The key signature is one flat (B-flat). The melody is primarily in the right hand, featuring eighth and sixteenth notes, often with grace notes. The left hand provides a steady accompaniment with eighth notes and chords. The piece concludes with a final chord in the right hand and a sustained bass note in the left hand.



Комбінація *battement fondu*

Музичний розмір: 4/4.

Музичний супровід: «*Місяць*» Наталії Могилевської.

Характер музичного матеріалу: ліричний, спокійний, «танучий».

Рекомендації: темп *lento* або дуже повільне *andante*. Темп стабільний, з можливими мінімальними агогічними відхиленнями, узгодженими заздалегідь з педагогом.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Комбінація *battement fondu* на середині залу є невід'ємною частиною екзерсису, спрямованого на поєднання технічної точності та виразної пластики. У цій вправі учень має повністю контролювати баланс, рух обох ніг, перенос ваги і, водночас, зберігати м'якість, витонченість і цілісність танцювального образу.

Для цієї комбінації обрана мелодія пісні «*Місяць*» Наталі Могилевської – ніжна, чуттєва композиція з ліричною глибиною й поетичною образністю. Музика пісні має плинний, спокійний розвиток і чітку ритмічну основу, що дозволяє відчувати момент синхронного згинання та розгинання обох ніг у *battement fondu*, утримання позиції та повільного розкриття руху.

Емоційний настрій композиції злегка загадковий, нічний, «місячний» – створює простір для внутрішнього зосередження, формування тонкої музикальності, здатності слухати не лише музику, а й власне тіло. Така атмосфера дозволяє студентам глибше проживати рух, розкривати свою сценічну чуттєвість і розвивати емоційну пластичність.

Педагогічні цілі:

- Тренування м'язової синхронності в роботі опорної й робочої ноги.
- Удосконалення техніки згинання-розгинання та амортизації руху.
- Зміцнення рівноваги й координації у відкритому просторі.
- Розвиток плавності, чуттєвості та емоційної виразності.
- Формування внутрішнього «дихання» руху та сценічної витонченості.

Місяць (Доля моя)

Музика: Наталія Могилевська

Аранжування: Христина Кашубович

The image displays a piano score for the piece 'Місяць (Доля моя)'. The score is written in 4/4 time and consists of six systems of music, each with a treble and bass staff. The key signature is one sharp (F#), and the tempo is marked 'Allegretto'. The score begins with a treble staff introduction, followed by the main melody in the bass staff. The piece features various musical elements such as eighth and sixteenth notes, chords, and a triplet in the fifth system. The score concludes with a first ending (1.) and a second ending (2.), both marked with repeat signs and a final double bar line.

Комбінація *battement frappé* та *petit battement*

Музичний розмір: 4/4.

Музичний супровід: «Намалюй мені ніч» Мирослава Скорика.

Музичний супровід чіткий, ритмічно виразний, який підкреслює швидкість і різкість рухів.

Рекомендації: темп *andante*. Ритм повинен бути чітким, щоб відтворювати ударний характер рухів, але при цьому не бути надто грубим, зберігаючи легкість і динамічність виконання. Вступ грається на педалі, але не зважаючи на це, характер виконання має зберігатись.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

На середині залу *battement frappé* та *petit battement* втрачають характер жорсткої вправи біля станка і трансформуються у справжній тест на зібраність, музикальність, координацію та танцювальну вишуканість. Без опори на станок учень повинен утримати технічну точність, не втрачаючи при цьому пластичності та сценічної присутності.

Музика «Намалюй мені ніч» Мирослава Скорика – це не просто акомпанемент, а художній простір, у якому розгортається вправа. Її камерна, майже кінематографічна атмосфера, на межі сну та реальності, ідеально підкреслює дрібність і внутрішню напругу *frappé*, чергування м'якості й напруження у *petit battement*. Її легкі пульсації і несподівані гармонійні повороти сприяють розвитку точності, здатності вловлювати нюанси, працювати на мікрорівні не лише фізично, а й емоційно.

Особливістю цієї комбінації є поєднання інтелектуальної концентрації з артистичною наповненістю: у *battement frappé* – імпульсність і влучність, у *petit battement* – вібруюча делікатність, як нічне світло на воді. Робота з такою музикою вчить не просто механічно виконувати рух, а «жити» в ньому, реагувати на музику як на партнера.

Педагогічні цілі:

- Розвиток внутрішньої точності, швидкості та миттєвої м'язової реакції.
- Формування вмінь працювати в дрібному темпі без втрати виразності.
- Підвищення координації в умовах відкритого простору.
- Виховання чуттєвості до нюансів музики та її пластичної інтерпретації.
- Поглиблення артистичної зрілості через зосереджене виконання дрібної моторики.

Намалюй мені ніч

Музика: Мирослав Скорик

Аранжування: Христина Кашубович

The image displays a piano score for the piece 'Намалюй мені ніч' (Paint me a night). The score is written in 4/4 time and B-flat major. It consists of seven systems of music, each with a treble and bass staff. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and accidentals. Fingerings are indicated by numbers 1-5. Trills are marked with a 'tr' symbol. Slurs are used to group notes. The score begins with a key signature of one flat and a time signature of 4/4. The first system shows a complex texture with many beamed sixteenth notes in the right hand and a steady bass line. The second system introduces a triplet in the right hand. The third system continues with more complex rhythmic patterns. The fourth system features a trill in the right hand. The fifth system has a triplet in the right hand. The sixth system has a triplet in the right hand. The seventh system starts with a measure number of 31 and ends with a double bar line.

Комбінація *grand battement jeté*

Музичний розмір: 4/4.

Музичний супровід: «*Червона рута*» Володимира Івасюка.

Музика енергійна, ритмічна, з виразними акцентами. Вона підкреслює широкий рух *grand battement*.

Рекомендації: темп *allegro moderato*, із чітким ритмом та виразною артикуляцією. Виконання має бути впевненим, з динамічними контрастами. Потрібно уникати надмірної жорсткості та важкості у грі.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Grand battement jeté на середині залу – це не лише вправа для розвитку сили, стрибка і амплітуди, а й момент танцювального утвердження. Вона дає можливість «розгорнутися» в просторі, заявити про себе, відчувати тіло в максимальному русі, підкреслюючи як технічну силу, так і характер виконання.

Для цієї вправи обрана мелодія пісні «*Червона рута*» Василя Івасюка – безсмертна мелодія, яка поєднує в собі національну ідентичність, мелодійну красу та життєствердну енергію. Її чіткий ритмічний малюнок і позитивна тональність надихають на яскраве, впевнене, навіть дещо «героїчне» виконання *grand battement jeté*, формуючи у студентів не лише правильну техніку, а й сценічну силу.

На середині залу ця комбінація не просто серія махів ногами, а танцювальна заява: вона навчає працювати з простором, тримати центр, передавати настрій і на повну використовувати енергію музики. А «*Червона рута*» – це той рідкісний приклад української пісні, яка завжди пробуджує в танцівників щось справжнє, рідне і глибоко емоційне.

Педагогічні цілі:

- Розвиток амплітуди та сили у стегнових і сідничних м'язах.
- Удосконалення моменту виносу ноги та її фіксації у повітрі.
- Формування відчуття лінії, рівноваги й енергетичного викиду руху.
- Поглиблення сценічного характеру та внутрішньої впевненості.
- Виховання і розвиток музичного чуття та художньо-образного мислення на основі української класики.

Червона рута

Музика: Володимир Івасюк

Аранжування: Христина Кашубович

The image displays a piano score for the piece 'Червона рута' (Red Ruta). The score is written in 4/4 time and consists of six systems of music, each with a treble and bass staff. The key signature has one sharp (F#). The score includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and chords. There are several triplets marked with a '3' and a bracket. A measure with a dotted line and the number '8' is present in the first system. The piece concludes with a double bar line and repeat signs. The systems are numbered 6, 10, 14, 19, and 24.

6

10

14

19

24

1.

2.

Комбінація велике *adagio*

Музичний розмір: 4/4.

Музичний супровід: «*Чорнобривці*» Володимира Верменича.

Музика лірична, глибоко емоційна, виразна, що несе ностальгійний характер і потребує делікатного, але змістовного інтерпретування.

Рекомендації: темп *adagio cantabile*. Звучання має бути теплим і оксамитовим, з м'яким звуковидобуванням. Темп слід витримувати сталий, але живий – з можливістю мінімальних агогічних відхилень. За змістом динаміка має бути контрастною.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Велике *adagio* на середині залу – це момент найвищого емоційного і технічного напруження у всьому екзерсисі. У цьому русі танцівник наче зупиняє час: усе підкорюється внутрішньому ритму, диханню, балансу і глибокому проживанню кожної лінії. Саме тут формується сценічна присутність – не гучна, а тиха й сильна.

Музика до цієї комбінації – легендарна пісня «*Чорнобривці*» Володимира Верменича – обрана не випадково. Її мелодія наповнена ніжністю, вдячністю, любов'ю до батьківської землі, ностальгією, які ідеально лягають на пластику великого *adagio*. Плавна хвиля мелодії дає можливість розгорнути великі *developpé, arabesque*, великі пози класичного танцю, різні види *port-de-bras*, повороти, *tour lent* – не як демонстрацію техніки, а як емоційно-образне розкриття руху.

Ця вправа вчить не лише техніки, вона вчить гідності, поваги до культурного кореня, повільної, впевненої присутності в танці. Велике *adagio* під «*Чорнобривці*» – це момент, коли здобувачі освіти вчаться не просто рухатися, а бути в танці.

Педагогічні цілі:

- Формування високої техніки великих виносів ноги з максимальною контрольованістю.
- Розвиток плавності руху в просторі, координації, стабільності балансу.
- Опрацювання руху рук і корпусу як єдиного емоційного жесту.
- Виховання музичної чутливості й глибокої сценічної виразності.
- Закріплення національно-пісенного контексту в побудові художнього образу.

Чорнобривці

Музика: Володимир Верменич
Аранжування: Христина Кашубович

The musical score is written for piano in 4/4 time, with a key signature of one sharp (F#). It consists of six systems of two staves each (treble and bass clef). The first system begins with a double bar line and repeat dots. The melody in the right hand is composed of eighth and quarter notes, while the left hand provides a steady accompaniment of eighth notes. The second system continues the melodic line with some rests. The third system introduces a more complex accompaniment with chords and moving lines in both hands. The fourth system features a mix of chords and moving lines. The fifth system includes a triplet of eighth notes in the right hand. The sixth system concludes the piece with a final chord and a melodic flourish in the right hand.

This page contains six systems of musical notation for piano. Each system consists of a grand staff with a treble clef and a bass clef. The key signature is one sharp (F#). The notation includes various musical elements such as notes, rests, and fingerings. The first system shows a simple melody in the treble and a bass line. The second system introduces an eighth-note triplet in the treble. The third system features a more complex melody with eighth-note triplets and a bass line. The fourth system includes a section marked with a bracket and a repeat sign. The fifth system shows a melody with a repeat sign and a bass line. The sixth system concludes with a final chord in the treble and a bass line.

3.3. Allegro

Allegro – це кульмінаційна частина заняття з класичного танцю, яка включає в себе комплекс стрибків різної складності та характеру. Саме на цьому етапі заняття здобувачі освіти демонструють технічну підготовку, динаміку, силу та координацію. Музика для *allegro* має бути енергійною, чіткою, мотивуючою, з яскраво вираженим ритмом і структурою, що сприяє точному виконанню складних стрибкових комбінацій.

Музика для стрибкових комбінацій має бути ритмічно чіткою, енергійною, з виразними сильними долями, але при цьому має зберігатись легкість виконання.

Рекомендації: темпи варіюються в межах *allegro – vivace*. Темп має бути сталим і чітко витриманим протягом усієї комбінації. Основне завдання акомпанементу: забезпечити стабільну метричну опору для точного виконання рухів. Звучання має бути легким, пружним, з чіткою артикуляцією. Уникати надмірної масивності.

1. «Золото Карпат» Степана Гіги

Музичний розмір: 2/4.

У стрибковій комбінації фактичний музичний розмір становить 2/4, проте з метою підвищення зручності читання акомпанементу для концертмейстера, музичний матеріал подано у розмірі 2/2. Рахунок при цьому залишається незмінним – раз-і-два-і.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Комбінація побудована на дрібних, чітких стрибках: *pas échappé sauté, changemen de piedst, pas jeté, pas assemblé*. Можливе чергування стрибків у різних напрямках, з ротацією корпусу або зміною положення ніг у повітрі.

Ритмічна структура музики створює чіткий метричний каркас, який сприяє точному входженню в фазу стрибка. Грайливий характер мотивує студентів до активності, позитивної емоційності й легкої подачі технічного матеріалу. Ця музика сприяє розвитку швидкості реакції, легкості та артистизму, допомагає здобувачам освіти точно влучати в ритм та тримати темпову дисципліну.

Педагогічні цілі:

- Вироблення ритмічної точності.
- Формування чіткої посадки корпусу під час стрибка.
- Підвищення темпового контролю під час малих стрибків.

Золото карпат

Музика: Степан Гіга
Аранжування: Христина Кашубович

Largo



5

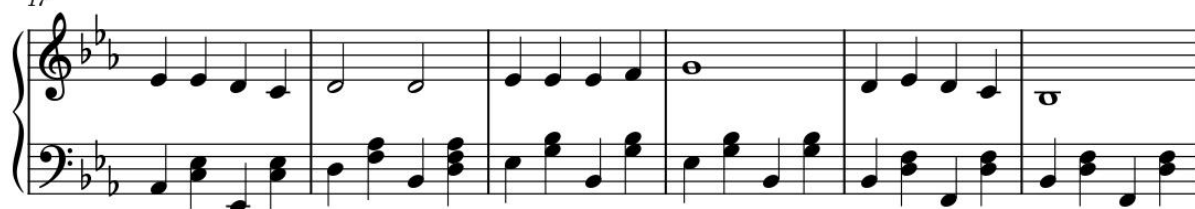


10

Allegro



17



23



2. «Василина» Івана Поповича

Музичний розмір: 2/4.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Стрибки середньої амплітуди з акцентом на горизонтальну траєкторію: *pas de basque sauté, sissonne ouverte, jeté-fermé, glissade-assemblé*. Можливе використання стрибків з переходом у поворот або зміною діагоналі.

Мелодія містить чітке метроритмічне підґрунтя, стилізоване під народну музику, що дає можливість розвивати національний руховий колорит та пластику. Ця музика пробуджує емоційне піднесення і добре підтримує структуровану побудову *allegro* та розвиток стрибкової техніки.

Педагогічні цілі:

- Засвоєння політності та підштовхування в стрибку.
- Виховання стилістичної виразності (український характер).
- Формування координації в комбінаціях зі зміною напрямку.

Василина

Музика: Іван Попович

Аранжування: Христина Кашубович

The musical score for 'Vasylina' is presented in three systems. The first system consists of two measures. The second system consists of two measures, with a first ending bracket labeled '8' over the final measure. The third system consists of two measures, with a first ending bracket labeled '8' over the final measure. The music is written for piano, with a treble and bass staff. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 2/4. The melody in the treble staff is characterized by eighth and sixteenth notes, while the bass staff provides a steady accompaniment of eighth notes.

3. «Я і Сара» Михайла Хоми (Dzidzio)

Музичний розмір: 2/4.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Енергійні стрибки середньої складності: *changement de pieds en tournant, pas jeté, entrechat-quatre, pas ballonné, tour en l'air* (чол.). Комбінації можуть містити раптову зміну темпу або напрямку.

Сучасне аранжування сприяє розвитку відчуття сучасного сценічного ритму. Цей музичний супровід активізує увагу студентів і підштовхує до виразного виконання.

Педагогічні цілі:

- Розвиток м'язової реакції та влучності.
- Формування сценічного драйву.
- Сприймання сучасної музичної структури в класичному русі.

Я і Сара

Музика: Михайло Хома
Аранжування: Христина Кашубович



4. «Каділак» Михайла Хоми (Dzidzio)

Музичний розмір: 2/4.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Складні стрибки з акцентованим ритмом: *temps levé* з ногою на 45°, *dissonne ouverte pas jeté*, *temps lié sauté*, *pas chassé*, *glissade-assemblé*. Стрибки виконуються в комбінаціях із підготовчими фазами (*glissade*, *temps de préparation*).

Музика має чітку структуру у форматі 2/4, з акцентованими долями. Це створює ідеальне середовище для роботи над точним моментом відриву та приземлення.

Педагогічні цілі:

- Удосконалення техніки стрибків з батманом у повітрі.
- Робота над синхронізацією групи у темпі *allegro*.
- Розвиток уваги до фазовості стрибка (підготовка – пік – приземлення).

Каділак

Музика: Михайло Хома
Аранжування: Христина Кашубович



5. «Палала» Руслана Квінти

Музичний розмір: 2/4.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Стрибки – *grand jeté, grand assemblé, tour jeté, sissonne ouverte* з просуванням. Комбінації можуть виконуватися по діагоналі або у фронтальній площині з амплітудними рухами рук.

Сильна мелодія із драматичною наростаючою динамікою допомагає студентам викластися у висоті та силі стрибка. Підтримується ефект «вибухового» руху.

Педагогічні цілі:

- Формування потужного відштовхування.
- Відчуття фази «польоту».
- Артикуляція рук під час великих стрибків.

Палала

Музика: Руслан Квінта

Аранжування: Христина Кашубович

The musical score is written for piano in 2/4 time, with a key signature of one flat (B-flat). It consists of three systems of staves. The first system contains measures 1 through 8. The second system, starting at measure 9, contains measures 9 through 16. The third system, starting at measure 17, contains measures 17 through 20. The melody is primarily in the right hand, featuring eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a steady accompaniment of eighth notes and chords. The piece concludes with a double bar line at the end of measure 20.

6. «Таксі» Олександра Воєвуцького

Музичний розмір: 4/4.

Попри ліричне походження, твір подається у новій інтерпретації, що відповідає характеру стрибкових комбінацій: енергійність, динамічність, легкість. Важливо уникати надмірної сентиментальності, надаючи перевагу звучанню з чіткою артикуляцією. Твір виконується в темпі *allegro*.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Мелодія «Таксі» має м'яку, плавну, але чітко структуровану ритміку (4/4), що дозволяє будувати комбінації з повільно-розкритими стрибками. Її плинність та лірична емоційність підходять для: *sissonne ouverte* з паузою у повітрі; *temps levé* з елементом м'якого переходу в *arabesque* або *attitude*; *glissade – jeté ordinaire* у широкому горизонтальному просуванні; *pas de chat* у розкритому виконанні; *jeté passé* або *jeté coupé* для жіночих варіацій з м'яким приземленням.

Комбінація може будуватися в повільному або середньому темпі, з орієнтацією на виразність форми, лінії корпусу і рук, а також чітке розділення фаз стрибка: підготовка – виліт – фіксація у повітрі – приземлення.

Музика створює мелодійний фон із простором для танцювального дихання. Вона не вимагає форсованого темпу, а навпаки дозволяє студентам усвідомлено формувати форму стрибка, не втрачаючи м'якого контролю та краси траєкторії.

Чіткий метр у поєднанні з лірикою дає змогу: підвищити якість виконання в повільному *allegro*, підготувати тіло до більших навантажень, працювати над м'язовим контролем та «підвісом» у повітрі.

Педагогічні цілі:

- Формування плавного переходу між фазами стрибка.
- Удосконалення роботи стопи, гомілковостопного суглоба та опорної ноги під час відштовхування і приземлення.
- Розвиток музикальності та ліричної якості руху в *allegro*.
- Виховання артистичної виразності через деталізацію руху, а не лише через динаміку.

Таксі

Музика: Олександр Вовсцький
Аранжування: Христина Кашубович

The image displays a piano score for the song "Таксі" (Taxi). The score is written in 4/4 time and the key of B-flat major (three flats). It consists of six systems of piano accompaniment, each with a treble and bass staff. The melody is primarily in the treble staff, while the bass staff provides a steady accompaniment. The piece ends with a double bar line and a final chord in the treble staff.

7. «Місто спить» Ігоря Шамо

Музичний розмір: 6/8.

Темп помірно рухливий (*moderato*), але з внутрішнім пульсом і легким підйомом у кожному такті, щоб підтримати стрибковий характер рухів. Важливо зберігати чіткий ритм опори на першу, відносно сильну долю: вона має бути виразною, «танцювальною», а дві наступні – легшими, з відчуттям польоту.

Акомпанемент бажано виконувати легко, прозоро – щоб танцівники могли чітко відчувати момент відштовхування і приземлення. У місцях плавних переходів між комбінаціями допускається м'яке *rubato*, але загальна структура повинна залишатись ритмічно стабільною.

Характер – лірично-мрійливий, але з внутрішньою енергією руху.

Останні чотири такти виконуються у спокійному, злегка сповільненому темпі, з плавним *diminuendo* – це уклін. Концертмейстеру важливо передати атмосферу завершення: м'яке зняття напруги, теплий відтінок у звучанні. Завершення має бути ніжним і врівноваженим, з легким затуханням.

Хореографічний опис та методичне обґрунтування

Комбінація по діагоналі: вальсові кроки, *pas de valse en tournant, piqué, grand jeté en tournant, chaînes, temps levé* у позі першого *arabesque* (сценічний *sissonne*). Рухи виконуються з високим емоційним наповненням.

Вальсова мелодія створює простір для завершення заняття на художній ноті. Музика провокує внутрішнє переживання руху й дозволяє танцівнику вийти за межі техніки.

Педагогічні цілі:

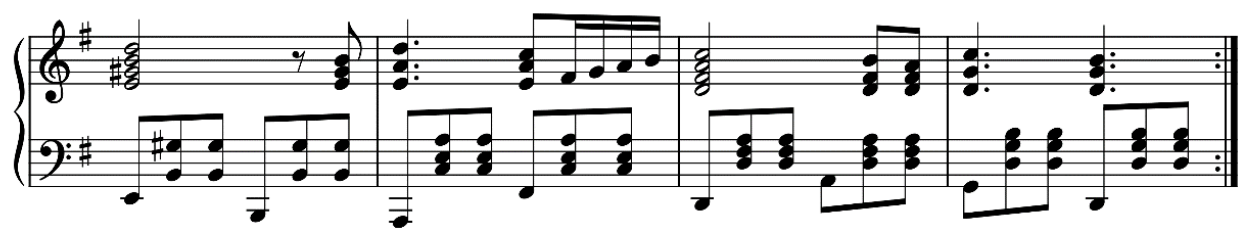
- Завершення заняття з відчуттям сценічної дії.
- Розвиток емоційної виразності.
- Гармонізація музики, простору та руху.

Місто спить

Музика: Ігор Шамо

Аранжування: Христина Кашубович

The piano score for 'Місто спить' is written in 6/8 time with a key signature of one sharp (F#). The score consists of six systems of two staves each (treble and bass clef). The first system features a rhythmic pattern of eighth notes and triplets in both hands. The second system begins with a 'rit.' (ritardando) marking and continues with the triplet pattern. The third system shows a more melodic development with eighth and sixteenth notes. The fourth system includes a repeat sign and a fermata over a measure. The fifth system features a more complex melodic line with sixteenth notes and a repeat sign. The sixth system concludes with a final melodic phrase and a repeat sign. The score is a continuous piece without a key signature change.



Révérence



Висновки

У сучасних умовах викладання класичного танцю особливої уваги потребує музичне оформлення заняття як один із визначальних чинників його цілісності та педагогічної ефективності. Саме музика значною мірою формує характер руху, темп роботи, емоційний стан студентів і глибину сприйняття навчального матеріалу, тому її роль виходить далеко за межі звичайного супроводу.

Усвідомлена робота зі звуком сприяє розвитку музикальності, професійного слуху, координації та художнього мислення. Через правильний добір музичного матеріалу студенти вчаться відчувати фразу, динаміку, стиль і логіку руху, що є необхідною основою для якісного опанування техніки класичного танцю. Відповідність музики методичним і технічним завданням заняття дозволяє вибудовувати освітній процес послідовно та ефективно.

Осучаснення музичного оформлення заняття не суперечить академічним традиціям класичної школи, а дає змогу зберегти її актуальність і живий зв'язок із сьогоденням. Гнучкий підхід до використання музичного матеріалу, уважне ставлення до темпу й характеру звучання підвищують зацікавленість здобувачів освіти, активізують їхню участь у навчанні та сприяють кращому засвоєнню матеріалу. За таких умов класичний танець постає як мистецтво, що розвивається, зберігаючи при цьому свої фундаментальні засади.

Важливе значення має взаємодія викладача і концертмейстера, яка забезпечує єдність музики й руху, чіткість методичних завдань і стабільність освітнього процесу. Саме злагоджена спільна робота дозволяє уникати типових помилок у музичному оформленні заняття та створювати сприятливі умови для професійного становлення студентів.

Матеріали навчально-методичного посібника ґрунтуються на практичному педагогічному досвіді й можуть бути використані у роботі викладачів і концертмейстерів закладів фахової передвищої та вищої мистецької освіти, а також під час підготовки навчально-методичних матеріалів і організації самостійної роботи студентів. Запропонований підхід сприяє підвищенню якості фахової підготовки майбутніх хореографів та збереженню традицій класичного танцю в сучасному освітньому просторі

Рекомендовані джерела

Література

1. Бучок Л. В., Ярова Л. В., Майор Н. С. Специфіка роботи концертмейстера на початковому етапі вивчення класичного танцю першого року навчання. Ужгород : Гаджа, 2010. 168 с.
2. Музичне оформлення уроку класичного танцю : Методичні рекомендації / укл. Т. М. Чурпіта. Київ : КНУК, 2001. 17 с.
3. Слободян Є. М. Специфіка роботи концертмейстера на уроках класичного танцю : методичні рекомендації для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I–II рівнів акредитації (спеціальність «Хореографія»). Київ : 2011. 25 с.
4. Цвіткова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю : підручник. 4-е вид. Київ : Альтерпрес, 2011. 324 с.

Онлайн-ресурси

Екзерсис біля станка

1. Комбінація *demi plié ma grand plié*. URL: https://youtu.be/JGQLSOBiTEQ?si=Xjy4NAha_yBIW-_R (дата звернення: 21.06.2026).
2. Комбінація *battement tendu ma battement tendu jeté*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=2eqMmPBvXQo&list=RD2eqMmPBvXQo&start_radio=1 (дата звернення: 21.06.2026).
3. Комбінація *rond de jambe par terre*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=7Yv61tiXUaY&list=RD7Yv61tiXUaY&start_radio=1 (дата звернення: 21.06.2026).
4. Комбінація *battement fondu*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=X4OZQIPpmVA&list=RDx4OZQIPpmVA&start_radio=1 (дата звернення: 21.06.2026).
5. Комбінація *battement frappé*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=TJ3Ci4yeQpA&list=RDTJ3Ci4yeQpA&start_radio=1 (дата звернення: 21.06.2026).
6. Комбінація *rond de jambe en l'air*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=eq2ENtUDssQ&list=RDeq2ENtUDssQ&start_radio=1 (дата звернення: 21.06.2026).
7. Комбінація *petit battement*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=fD2YDPsb8A&list=RD_fD2YDPsb8A&start_radio=1, https://youtu.be/82YXySmzq9k?si=GyW38181N82_3GvI, https://www.youtube.com/watch?v=5NdY00-Xc6M&list=RD5NdY00-Xc6M&start_radio=1 (дата звернення: 21.06.2026).
8. Комбінація *grand battement jeté*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Lwdg7liYKQg&list=RDLwdg7liYKQg&start_radio=1 (дата звернення: 21.06.2026).

Екзерсис на середині залу

1. Комбінація *маленьке adagio.* URL: https://www.youtube.com/watch?v=_iYS8O-DeZA&list=RD_iYS8O-DeZA&start_radio=1 (дата звернення: 21.06.2026).
2. Комбінація *battement tendu ma battement tendu jeté.* URL: https://www.youtube.com/watch?v=BMZ0t7qF6jw&list=RDBMZ0t7qF6jw&start_radio=1 (дата звернення: 21.06.2026).
3. Комбінація *rond de jambe par terre.* URL: https://www.youtube.com/watch?v=v8rntBWEE6I&list=RDv8rntBWEE6I&start_radio=1 (дата звернення: 21.06.2026).
4. Комбінація *battement fondu.* URL: https://www.youtube.com/watch?v=-tDX5aC9MDs&list=RD-tDX5aC9MDs&start_radio=1 (дата звернення: 21.06.2026).
5. Комбінація *battement frappé ma petit battement.* URL: https://www.youtube.com/watch?v=kRYbubHZXHk&list=RDkRYbubHZXHk&start_radio=1 (дата звернення: 21.06.2026).
6. Комбінація *grand battement jeté.* URL: https://www.youtube.com/watch?v=PMcZ77zoPTs&list=RDPMcZ77zoPTs&start_radio=1 (дата звернення: 21.06.2026).
7. Комбінація *велике adagio.* URL: https://www.youtube.com/watch?v=OY6a8qQkLvs&list=RDOY6a8qQkLvs&start_radio=1 (дата звернення: 21.06.2026).

Allegro

- https://www.youtube.com/watch?v=iYePSq0UOfA&list=RD_iYePSq0UOfA&start_radio=1
- https://www.youtube.com/watch?v=Ba5RbR_igbQ&list=RDBa5RbR_igbQ&start_radio=1
- https://www.youtube.com/watch?v=wRm1FpvqE4E&list=RDwRm1FpvqE4E&start_radio=1
- https://www.youtube.com/watch?v=S0RvrfqLuog&list=RDS0RvrfqLuog&start_radio=1
- https://www.youtube.com/watch?v=Az3rCwFuPO4&list=RD_Az3rCwFuPO4&start_radio=1 ,
- https://www.youtube.com/watch?v=fTED7kAZgDc&list=RDfTED7kAZgDc&start_radio=1

Практична демонстрація заняття з класичного танцю під запропоновану українську музику

<https://www.youtube.com/watch?v=TIyeRuZle0w>